

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Маринела Параскова Младенова, член на научно жури в конкурс за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по Общо и сравнително езиковедие (Общо и сравнително езиковедие – унгарски и български език)

Относно: дисертационен труд на тема: *Типология на грешките в междинния унгарски език на носители на български език*

Автор: Едина Жолчак-Димитрова, докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра *Класическа филология* при *Факултета по класически и нови филологии* на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Научен ръководител: Доц. д-р Ина Георгиева Вишоградска

1. Общо описание на процедурата и на представените материали

Със заповед № РД 38-427/23.09.2020 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема: *Типология на грешките в междинния унгарски език на носители на български език* за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*, професионално направление 2.1. Филология, Общо и сравнително езиковедие (Общо и сравнително езиковедие – унгарски и български език).

Представеният от Едина Жолчак-Димитрова комплект материали напълно съответства на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Климент Охридски“ и включва следните документи: автобиография в европейски формат; автореферат, дисертация, справка за съответствие с националните минимални изисквания за ОНС «доктор», направление Филология 2.1 н и 6 броя публикации, свързани с проблематиката на дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни за докторантката

Едина Жолчак-Димитрова завършва специалност *Унгарски език и литература* в Университета „Йотвьош Лоранд“ (ELTE), Филологически факултет, Будапеща, с професионална квалификация *Учител по унгарски език и литература в средното училище* през 2000 година и магистърска степен по *Педагогика на обучението по унгарски език като чужд* през 2001, с професионална квалификация *Преподавател по унгарски като чужд език*. От ноември 2008 до август 2011 е преподавател по унгарски като чужд език в Университета РТЕ, гр. Печ, в периода 2011 – 2015 година последователно е лектор по унгарски език във Великотърновския университет (2011-2013), в

Шуменския университет и в Института „Балаши“ (Будапеща) (2013-2015). От декември 2016 година до момента е асистент по унгарски език в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по класически и нови филологии, Катедра „Класическа филология“.

3. Актуалност на темата на дисертационния труд и целесъобразност на поставените цели и задачи

Представеният дисертационен труд е посветен на значим и дисертабилен научен проблем, който не е бил обект на самостоятелно и систематично проучване в българската и в унгарската приложна лингвистика. Изследване от такъв характер има своето място на фона на сравнително немногобройните българо-унгарски и унгарско-български езиковедски проучвания с теоретико-приложен характер. Въз основа на богат езиков материал авторката си поставя за цел да представи основните грешки на фонетично, морфосинтактично и лексикално ниво, срещани в междинния унгарски език при носители на българския език, като очертае тяхната типология. Акцентът в дисертацията е поставен върху най-често срещаните проблеми, в основата на които е влиянието на първия (български) върху втория (унгарски) език, като паралелно с това се търсят причините за тези грешки и е представен контрастивен анализ на някои от най-проблематичните области между двата съпоставяни езика. За постигането на тази цел дисертантката формулира шест изследователски задачи, които последователно реализира в отделните части на изложението.

4. Познаване на проблематиката

От дванадесет години професионалният път на Едина Жолчак-Димитрова почти изцяло е свързан с преподаването на унгарски език като чужд, което е предпоставка за отлично познаване на проблематиката, разработвана в дисертационния ѝ труд. Интересът на докторантката към избраната тема намира отражение в шест самостоятелни публикации, представящи я като сериозен изследовател, познаващ много добре както научната литература в разработваната област, така и обекта на изследването. Библиографията към дисертационния труд включва 185 заглавия на български, унгарски и английски език. Дисертантката умело борави с научния инструментариум и умее синтезирано и ясно да представя различни гледни точки и коментари, както и собствената си позиция.

5. Методика на изследването

Избраната проблематика за изследване предполага прилагането на комплексен теоретико-приложен подход, включващ метода на контрастивния анализ и теорията за анализ на грешки. Тези два метода са успешно съчетани от унгарският езиковед Бодаи в създадената от него *Теория за контрастивен анализ на грешки*, която дисертантката представя и използва като основна теоретична рамка при описанието и анализа на ексцерпирания материал.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Изборът на темата е мотивиран още в началото на работата и убедително защитен в рамките на изложението. Изследването е с обем от 239 стр., от които увод (5-7), три глави (8-181), изводи (182-185), заключение(186), библиография (187-203) и приложения (204-239). Структурата на текста е много добре обмислена, основната част на дисертацията е разположена в три основни глави. В краткия увод синтезирано е аргументиран интересът на докторантката към разглежданата проблематика и са представени основната цел, метод и задачи на дисертационния труд.

В първа глава, озаглавена **Теоретична рамка: приложната лингвистика и усвояването на втори език. Междинен език**, дисертантката представя основните лингвистични теории и подходи, свързани с контрастивния анализ и анализа на грешките. Добро впечатление прави отличната библиографска осведоменост на авторката, умението ѝ ясно, без излишно многословие, демонстрирайки критично мислене, да коментира различни теоретични концепции и да представи собствената си гледна точка, като запазва логическото единство и последователност на изложението. Като най-подходяща за целите на изследването, дисертантката приема *Теорията за контрастивен анализ на грешки* на Ласло Будаи, синтезирано представена в тази част, и последователно се придържа към нейната рамка в трета глава на дисертацията.

Във Втора глава, озаглавена **Особености на унгарския език (с оглед на преподаването му на българоезични) и типологични контрасти с българския език**, Едина Жолчак-Димитрова представя най-съществените специфики на унгарския език (от гледна точка на носителите на български) или така наречените „входни данни“, които се вземат предвид при използването на КА, и типологичните му различия в съпоставка с българския. За целта са използвани няколко академични граматика на унгарски език, граматика на унгарски за чужденци, примери от унгарски и български литературни източници и преводите им, електронни корпуси, примери от живата реч и др. Последователно са разгледани основните ортографични, фонетични и морфосинтактични особености на унгарския език, като акцентът е поставен върху тези негови характеристики, които представляват по-голяма трудности за изучаващите го българи (вокалната хармония, ясното изговаряне на звуковете, възходящо-низходящата интонация на въпросите без въпросителна дума, т.нар. тройна пространствена система, рекцията на аглаголите, видовете спрежения и др.). Този преглед не е самоцелен, авторката се опира на него при представянето на особеностите на междинния унгарски език и при анализа на допусканите грешки на различни езикови равнища от изучаващите го, разгледани подробно в Трета глава на дисертацията. Тази глава има изцяло приносен характер, в нея, въз основа на езиков корпус от писмени работи на изучаващи унгарски език българи, курсови работи, тестове и примери от разговори с изучаващи унгарски език (представени в приложението към дисертацията), авторката анализира, категоризира и обобщава основните

типове грешки в унгарския междинен език, допускани от носители на български език. В тази част в най-голяма степен се разкрива потенциалът ѝ на отлично подготвен преподавател и езиковед, с усет към детайла и умения за прецизен анализ и систематизиране на фактите. Добро впечатление прави и стремежът към онагледяване на данните от анализа във вид на добре структурирани таблици, съпроводени от кратък коментар. Много интересни и ценни от гледна точка на приложната лингвистика са обобщенията на авторката, представени в края на изложението, както и очертаните параметри на някои стратегии за обучение и при процесите при усвояването на унгарския език от българи. Изследването на Едина Жолчак има изцяло новаторски характер, за първи път е създаден корпус от грешки, определящи спецификата на междинния унгарски език при българи, който успешно може да бъде използван както при преподаване, така и при изготвянето на учебници и учебни помагала за българи, изучаващи унгарски.

Изготвеният Автореферат (29 стр.) дава точна представа за целите и задачите на изследването, използваната методология и приносните моменти в дисертацията. Към него е приложен и списък от шест публикации на авторката по темата на изследването. Приемам изцяло очертаните приноси в края на автореферата, както и идеята на дисертантката събраният корпус от грешки да бъде допълван и използван в по-нататъшни контрастивни изследвания.

Заклучение

В представения дисертационен труд Едина Жолчак-Димитрова разкрива потенциала си на отлично подготвен лингвист и демонстрира умения за систематизиране, анализ и обобщение на езиковите факти, съчетани с широка библиографска компетентност. Трудът е завършено, цялостно и сериозно изследване с безспорен научен принос в областта на българо-унгарското приложно езикознание и препоръката ми е да бъде подготвен за издаване.

Всичко това ми дава основание убедено да предложа на почитаемото Научно жури да присъди на Едина Жолчак-Димитрова образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2.Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, Общо и сравнително езикознание (Общо и сравнително езикознание – унгарски и български език).

Член на научното жури:

28.10.2020

Доц. д-р Маринела Младенова